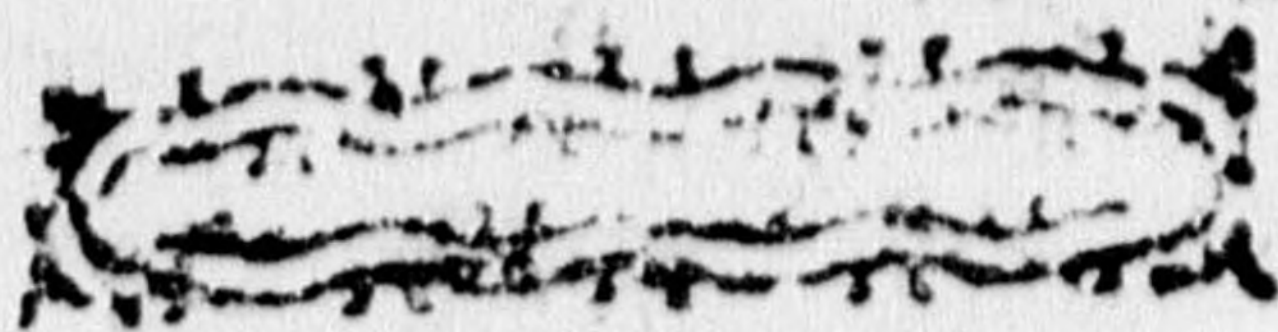




A' ROMAI TSASZARIES AP. KIRALYI FELSÉG.
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indúlt BÉTSBÖL Kedden 5. Aprilisban 1791.

Az Ujságírók Mezején nagy a' szárazság — tehát irunk a' mi irhatunk, hogy az árkos bétellyék. A' minden féle sűrű homállyal keringő fellegek azt ígérk, hogy egy hónap alatt bovséges elsönk leszzen; addig pedig ezeket irhatjuk: — „A' mi Koronánk alá következő F. Ferentz fő Hertzegünk, ki a' mi Nemzetünk ügyének egy hathatós Pártfogója, mind dél előtt, mind dél után a' *Práterbe* szokott, egy külömb külömb Gavallérokból öszve állott Kompániával lovaglan, hól a' Fő Hertzeg közből nyargalván az első Sorban, a' Gavallérok mind hadi torba edgyütt, ezeknek Lovászfok hasonló-képpen szép rendben edgyütt lovaglanak minden nap ki és bé. Ezen lovaglást a' mi Kegyelmes fő Hertzegünk, Kedves Apólsa a' F. Nápolyi Királytól tanulta, és melly nagy hasznára lett légyen ki nem lehet mondani; mert azóltától fog-

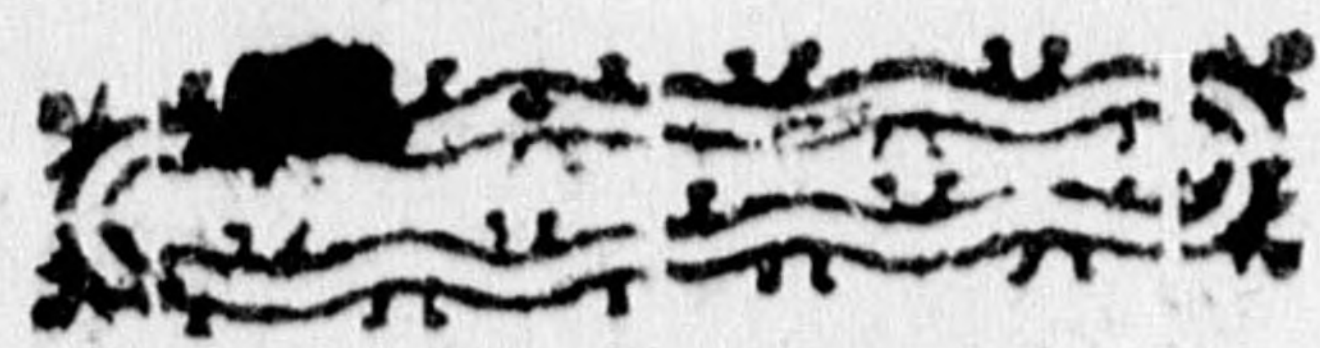


va a' mi szüntelen nyavallyák között lévő Kegyelmes fő Hertzegünk tökéletesen meggyógyult, megvidámadt; és a' kit eddig egész hónaponként se láthattunk, már most minden nap kétzer láthatjuk. Nem lehet azt ki-mondani, egy kivált penna mellett ülő, Ferfinak mely nagy Orvosság a' lovaglás, és az életnek holtszabbítására, az egélségnek fenn tartására mely nagy eszköz. Ha a' mi halhatatlan nevű fő Vezérünk *Laudon* egy hétig nem lovagálhatott nyavallyái miatt, már halni készült; de ha nyeregbe teheték, már hitte, hogy egélségét viltsza nyeri, és holtszas életének is edgyik hathatós eszközlő okául a' lovaglást tartatta. — A' lovaglás az Anglusok között az első mulattság, az hathatósbabb vér tisztító orvosság — A' Kölvényben, *Hypocondriában* — sőt a' szárazbetegségben s: t. lévőknek hathatós gyógyító eszköze. Itt Bétsben már annyira fel is vettek a' Gavallérok, hogy már a' magok 8 — 9 esztendőös gyermekeiknek-is kis lovatskákot tartanak, és minden nap lovagaltatják azokat, és így kívánnyák a' testet minden erőszak nélkül szüntelen való mozgásban és egélségben tartani.

Felséges Urunk a' Hadi-Tisztekre nézve kegyelmesen ezt rendelte, hogy 1.) egy szolgálaton kívül lévő General, Stábális Tiszt, ezeknek Feleségek, vagy árvaiknak adatott Pensiojából, mely 400 forinton fellyül mégyen, tsak 3 mad rézire lehet ennek tilalmat tenni, akár mennyivel volna is ezek adólsak, és tovább ezeket nem lehet Pensiojokra nézve exequálni. — 2.) Ha pedig a' Pensió tsak 400 vagy kevesebb forintokra mégyen, tsak negyed részire lehet ennek tilalmat tenni, akár mennyivel volna is az ilyenek adólsak. — 3.) A' Kapitánytól fogva pedig le felé minden Hasi-Tisztek tsak egy hónapi fizetéseket vezthetik el az adóságért, és több fizetésekre magok sem szabadok pénzt fel venni. 1791. Mártz. 19. — Felmarsal Lájdinánt Gr. *Wartensleben* Ur olly terhes nyavallyákkal küzködik Bétsben, hogy egy néhány napoktól



poktól fogva még az Orvasok kezdettenek élete felől tsüggedezni. — A' Török Követ Berlinben hozzá tartozóival edgyütt igen nagy gyönyörűségben él, és majd minden nap gyakorolja a' Társaságokat. A' Fejérnéphez igen nagy tiszteletet mutat és bátorságot. Gyakran almát hámoz, és ugy dugja szájokba a' D-máknak, mely noha Berlinben nem módi, de tölle szivesen el-szokták venni betsületből. — Egy bizonyos *Nymfákkal* kereskedő Afzszonyról az iratik innen, hogy ezen Török Követhez vitt légyen 2 igen tsinoson fel-öltetett *Nymfát*. A' Követ igen betsületesen fogadta őket egy előbb; de midön egy Gavallértól meg-értené alattomban, hogy ezek mire tzéloznak — és mitsoda *Nymfák* vólnának — mérgesen inte kezével, hogy távoznának-el, és ki-mondhatatlanul boszonkodik vala — és a' Keresztényeknek ezen motskos szokását és természet felett való kereskedését kezdé gyalázní. — A' Szilsovi Tanátsról semmi bizonyosabbat nem irhatunk, az onnan jött Levelek szzerint, minthogy itt a' Tanáts fel-függesztetett, és a' mint mondják a' fegyver nyugvás ideje meg hozszabittatott. — Egy különös Szilsovból iratott Levélből azt olvassuk: „Februáriusnak utolsó napjaiban érkezék-meg ide Gr. *Eszterházi*, ki minekutánna B. *Herbert* Urhoz bé-szállott vólna, a' maga már készen várt szállására vite ék. Más nap minden itt jelen lévő Török és Keresztény Követekhez vezetteték B. *Herbert* által, és oly szembe tűnő drága Magyar öltözetben, hogy mindenek előtt tsak nem szemet szúra. Mint hogy már előre is a' vala a' hire, hogy ezen Magyar Követ az egész *Rojkhenbaki* kötés ellen fogna *protestálni*, mindenek különös szemeket hánynak vala rá; de minthogy ez még eddig meg nem történt, igen nagy tiszteletet mutatnak mindenek eránta. — Azt vették észre Szilsovban, hogy a' Muszka Lovas Sereg tsak 12 órányira mutogatja magát Szilsovhoz, és ha még közelebb találna jönni, tsak alig ha ide nem hadgyuk ezen Várost. Azonban ugy véljük, hogy Muszka és Lengyel Követek



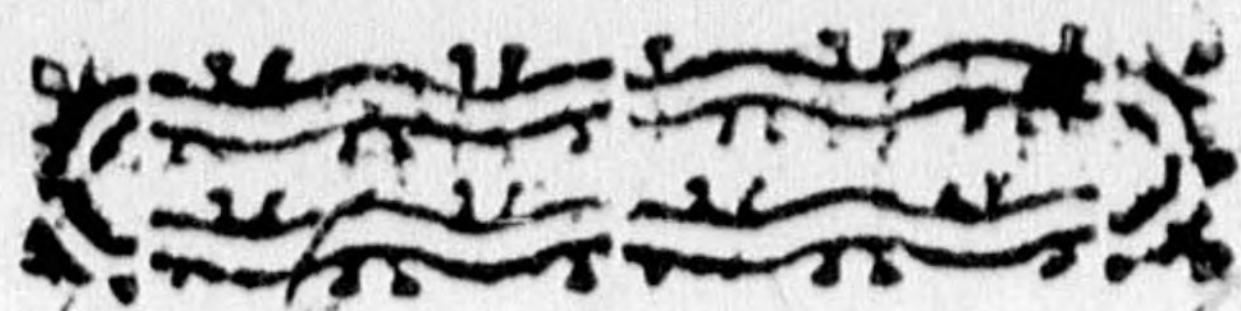
vetek-is érkeznek ide — csak a' fok Szakáts szerint meg ne fozódnék erősen a' leves.

A' mi Felsőges Palatinusunk egy *Pármay* Hertzeg Aszszonyt, fő Hertzeg *Károly* pedig egy *Máylandi* Hertzeg Aszszonyt vésznek Feleségül ez a' hir közönséges, és némellyek bizonyosnak erősítik. —

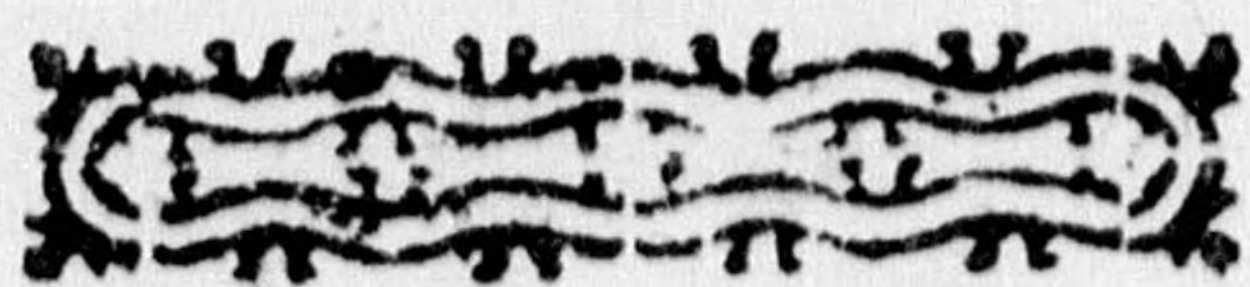
— — — — —
 — — — — —
 — — — — —
 — — — — —
 — — — — — Gyakran történik azólta *Nymfa* vadászat Bétsben; 50 — 60 Gyönyörűség' Leányit fogdosnak egyszerre öszve, és ezek között már 12 — 13 elztendős Leánykák is találtattak. — Azon B. L * *, ki a' minap a' Tsokoládétól meg-tsömörlött vala, fogva vitették a' maga Regementjéhez. — Meg hal a' napokban az Invalidusok házában egy Katona, 's bé-teszik a' hóltak' Kamarájába éttzakára. Éjjel fel-ebred a' Katona és véghetetlen lármát visz végbe; mellyre bé-menvén hozzá, látják hogy talpan vagyon, él és friss; mely történet az egész *Invalidus* házat fel-ládzasztotta. A' Himlőben meg-hólt-is így támadott vólt fel a' hives Kamarában; azért tartják már most a' himlőben lévőket hideg levegőn, nem pedig meleg szobákban, mint ennek-előtte. Nem jó a' hóltat azonnal el-temetni; mert még sokan fel-támodhatnak ezek közzül minden tsuda tétel nélkül. —

Frantzia Ország. —

A' Párisi Disztriktusnak Kormányfője, következő Intést tétetett közönségelsé, mellynek *Mirábó* a' Szerzője: — *Polgárok!* — „A' Fő Városban történt rendeletlenségek, igen meg-szomorították azon Polgár Társaitokat, kik általatok elsőkké tétettek, a' köz-állapotnak elintézésében, 's ezen háborgásoknak szerzőiről jelentik néktek, hogy azok olly ellenségek, kiktől leg-inkább kell őrizkednetek. A' Konstitutiót igyekeznek azok ostromlani, és midőn, költött veszedelmeknek hirlelése által felhármáznak benneteket, tsak az a' tzellyok, hogy meg szédithessenek, és a' függetlenséget fenn tartsák. Nagyon gonosz Emberek ezek, ugymint a' kik meg akadályoztatják némimű-képpen, a' Revoluzionnak szerentsés előmenetelét; mert békesség kívántatik ám arra, hogy a' ti Képviseleitek állandó karba helyheztethessék mind azt, a' mit ők oly időben munkáltak, melyben elkerülhetetlen volt a' zenebona; és mig a' békesség jó lábbon nem fog állani, addig mindég meg leisz a' revoluzió' ellenséginek, az ő veszedelmes reménységek. Arra is tzelőznak ezek, a' zenebonák' indításában, hogy azok, alkalmatosságot szolgáltsanak, a' Konstituzionak gyalázására: mert igaz az, hogy tsak ugy jó a' Konstituzió, ha bátorságos állapotra juthat az által a' köz-tsendesség. Ki kívánna olly Tartománynak Lakosa lenni, melyben minden ugy élne, mintha semmi Törvénye sem volna; a' hol maga akarná gyakorolni a' Nép azon Jufsait, mellyeket már Biztosainak által adott, 's nem engedelmeskedne, a' tulajdon maga által választott Tisztviselőnek; a' hol kiki, a' maga tettése szerint akarna élni szabadsággal; a' hol szüntelen az öszve rohamásoktól, 's az azokból származó törvényteleniségektől kellene tartani. Meg ne tsallyátok magatokat: sok rossz Polgárok elegyítik magokat a' jó gondolkodásúak közzé, és minthogy egy nagy Vá-



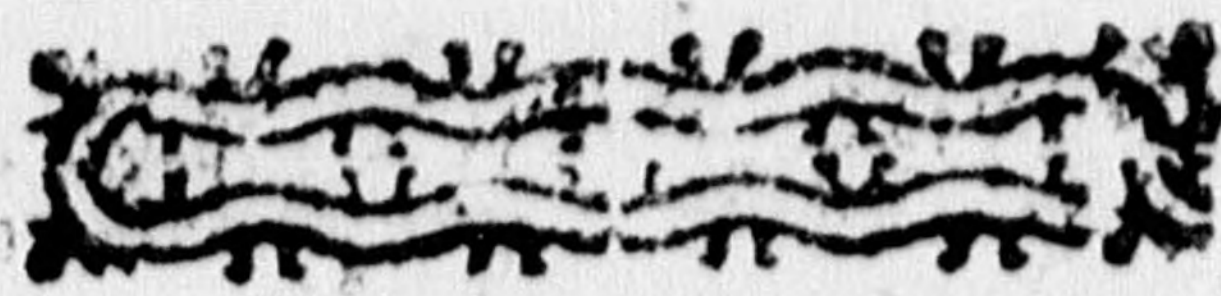
rosban lehetetlen mindent esmerni, gyakorta megtörténhetik, hogy az öszve rohanások, tsak palástjai a' leg-nagyobb gonoszságok' végbe vitelének. A' lármáknak szerzői, gyakorta vesztik a' szabadság' betsületét: mert a' szabadság nem abban áll, hogy a' Polgárok semmi felsőbb hatalmat ne esmerjenek; hanem hogy tsupán a' Konstitúzió által meg-állított Törvényeknek engedelmeskednek. A' szabadság, nem ad arra tehetséget, hogy mások' ártalmára legyen valaki; még inkább meg-akadályoztat mindent, hogy nekünk ne árthasson. A' szabadság, nem hogy háborúságot eszközölne a' Társaságban; sőt inkább bátorságoisá teszi azt, a' tsendefségnek állhatatos bírása eránt. Abból esmerik meg, hogy valamely Nép méltó a' meg-szerzett szabadságra, ha belső tsendefség uralkodik közöttte; ha bizodalommal vagyon a' maga Fejeihez; ha bátorsággal lát kiki közöttte a' maga hivatalos munkájához; egy szóval, a' köz-bóldogságból, melly mindenkor a' jó Törvényeknek gyümöltse. A' Nép' nyughatatlankodásának, egészen ellenkező következése szokott lenni. Arról akarják kétttség kívül meggyőzni a' Népet, az efféle háborúságoknak támasztói, hogy az, naponként bóldogtalanabb most, a' miolta nem a' régi igazgatás alatt vagyon. — Ez, valósággal az ő titkos fortéllyok! Polgárok! ne hagyjátok magatokat, illy álnok mesterség által meg tsalattatni. Gondoljátok meg azt is, hogy a' zenebonáknak indítói többet ártanak a' szegényeknek, mint a' gazdagoknak; mert ha meg van egytzer háboritva a' köz tsendefség: fél ott minden a' következhetőkötől; el-zárja a' maga vagyonját; félbe-szakasztja hivatalos munkáját; összébb rántja az erízény' száját; 's készül oda hagyni egy olyan Várost, mellyben nem reménylhet minden magános személy elégedendő bátorságot, a' törvény' őltalma alatt. Azok, a' kik fel-akarnak benneteket lázzasztani, szüntelen azt sugdosásák füleitekbe, hogy veszedelemben forog a' Konstitúzió, és hogy a' szabadságnak ellenségi ostromollyák az ujj Törvénye-



— — — — — Még Frantzia Ország se látott annyi Püspök választást mint most: mert csak 5 Püspök tévén le a' Polgári Hitet, a' többekkel a' Nemzeti Gyűlés le-tétette a' *Thiarát*; a' kik is vagy ki-költöztek Frantzia Országból, vagy bennmaradván, Pásztori Levelekkel, az ujj Püspököket, törvényteleneknek lenni esmérik; az utánna halgatóknak a' Kristus nevében, mint Kristus Tanítványi átkot kívántak. — Hanem az efféle Pásztori Levelek, mind eddig erőtelenek. — A' Frantzia Polgári ujj Alkotványnak Ellenségei egy darab időtől fogva azt beszéllgetik, hogy a' Német Birodalomban bujdosó néki keseredett Frantzia Hertzegek, nem sokára meg-tántzoltatják a' Nemzeti Gyűlést: és illyen végből már Hertz. *Cordé* 8000 emberből álló Sereggel *Lindaura* is ütött volna. Ez ámbár költemény vólt, találkoztak mindazonáltal a' kik a' kik erősítették. — Az Alsó és Felső Rajnai Tanács azt jelenti a' Nemzeti Gyűlésnek, hogy ottan mindenütt tsendesség vagyon, és az ujj Alkotványnak számos Követői vagynak, és hogy a' széleken 15-ezerből álló válogatott Sereg, és 50 ezer Nemzeti Katonáság minden órán készen van, és Országot külső és belső zenebonától menten tartja. — Tudni való dolog, hogy a' Nemzeti Gyűlés a' külömb külömb féle hírek miatt mind künn, mind benn a' lármától, nem kevésbé félt, azért hogy mind magát, mind a' Népet erről tökéletesen megnyugtassa, bizonyos embereknek ki-adta, hogy erről a' Nemzeti Gyűlést hitelesen tudósítsák: Ezek *Montmorinnak*, egy erről való irását adták bé a' Nemzeti Gyűlésnek, melynek mi csak fő és velős Pontomait iktattuk ide. 1.) A' Külső Udvaroknál való Ministereink hozzám bottsátott írásaiban semmit ollyast nem említenek, a' mely az Ország tsendesége meg-háborithatására mutatna. Most ujjabb irtam nekik a' Király nevével, hogy figyelmeteségeket keztestessék, annyival is inkább, hogy ezen Nép az Ország meg-háborithatására tzelező unalmas hírekkel terheltetik. — Sőt még abban is



módokat fogok keresni, hogy azon határainknak lehető bátorságát, a' holott Ministereink nintsenek, egélsz bizonyoson meg-tudhassam, és a' Nemzeti Gyűlésnek arról, hogy a' szárnyálló hireknek mennyiben lehet hinni, minden kétségen kívül helyezett tudósítást tehessenek 2.) Mivel az Országnek békeségére tartozik az, hogy az Ország, azokkal a Fejedelmekkel 's Hertzegekkel értekezzék, a' kik Frantzia Országban birtokosok. Erre nézve én, a' Király parantsolatjára, a' Mi azoknál lévő Köveveteinkhez el-is küldöttem az Ország 's a' Király akarattját. Négy Fejedelem immár reá-is állott erre az értekezésre u. m. *Biponti*, *Würtembergi*, ennek Ötse, *Maximilián*, és *H. Leiningen*. A' Báseli Püspök is, tsak a' Tartományában való támadott zenebonának tsendelségét varja. — A' főbb Német Fejedelmek méltó panaszait pedig, az ő képekben a' Tsászár 's a' Birodalom fogja a' Régensburgi Gyűlés eleibe terjeszteni. 3.) A' Nemzeti Gyűlés alhatatos akarattját, és a' Birodalom Hertzegeinek kívánságokat a' Bétsi és Berlini Udvarokkal közlöttem; ezeknek válaszból a' Békeségnél egyebet, nem érhettem, és hogy még a' mi fundamentomos tételeink a' Német Birodalombéli Hertzegeknek is leikeken fog idővel győzedelmeskedni. 4.) A' Püspöki és Érseki Törvény-székek el töröltetése, a' Nemzeti Gyűlés legnagyobb értekezésének tzielja láttatott lenni; holott ez annál kevésbé számba vehető, hogy az idő és az okosság ezen helytelen kívánságokon, melyek az Ország újabb Alkotványával ellenkeznek, nem sokára győzedelmeskedni fog. 5.) A' Helvetákkal, a' Katonák adása iránt való Egyezés már minden órán tökéletességre mégyen — Azután kevés napokkal hogy ez az irás a' Nemzeti Gyűlésnek bé adatott; a' Nemzeti Párisi Ujságban a' Tsászárnak, a' Birodalombéli Gyűléstől 2. Febr. bé adott Irására, Mártziusnak 18 dikán költ, ilyen felelete olvastatott; hogy a' Tsászár ö Felsége Frantzia Ország ellen háborut fogna indítani. Mellyre *Mirábó* a' közelebb tartatott



tott Nemzeti Gyűlésben azt mondá, „ hogy a' Regensburgban lévő Frantzia Ministernek halgatása; azon Tudósítások, mellyeket Bétsből veszek ottan ottan, sőt a' Tsászári Dekretomnak Summája, kétség kívül helyheztetik azt, hogy ezen Ujság a' Rá-galmazók 's Irigyek agya-velejéből sült. „ *Mirá-bónak* ezen Beszéde, a' meg háborodott elméjeket a' Frantziáknak ujra megtsendesítette.

Elegyes Tudósítások.

Mártziusnak 22-dikén a' Londoni Követ *Stratton*, egy Londoni Kurirnak megérkezésével, a' Status Kantzelláriusának *H. Kaunitz*nak azonnal egy irást adott-bé; melyre való Válasz után az említett Kurir Szisztovba küldetett, a' ki-is a' mi Udvarunk részéről is vitt egy néhány Irásokat magával. — A' mondatik, hogy már a' Londoni Udvar-is meg-edgyezett, a' maga Szisztovi Követe, *Keith* Ur all-irása által meg-erősített Pontban, és hogy midőn az Orosz Udvarnak a' Pruszszus Közbenjáróságával való meg-nem elégedését szemléli, felette kívánná, hogy a' Bétsi Udvar vállalná-fel magára a' Közbenjáróságot.

Belgrádról azt tartják némelleyek, hogy e' többé a' botránkozás köve ne lehessen, tehát ezután sem az Auszriaiakhoz sem a' Törökökhöz nem fog különösön tartozni, hanem mindenikhez; és itten fog a' Török és Keresztény Kereskedők Portékáinak közönséges le-tévé Helye építettetni, a' honnan a' Portékák mind a' két Renden lévő Kereskedők-től tovább fog küldettetni.

Freyburg. A' Szabadság Szeretete annyira ment Frantzia Országban, hogy a' *Hünningi* Várnak fő Vigyázója, egy Polgári Ruhában öltözve, nállunk a' piatzon énekli, 's árulja a' Szabadságról irt nótákat. — De már kiadták az Ordrt, hogy ezt az buzgolkodó Hazafiut tsipjék nyakon. — Mielta a' Hazájokat oda hagyott Frantziák, a' Basileai Püspökségből ki kergettettek, azolta szük a' Szállás nál.

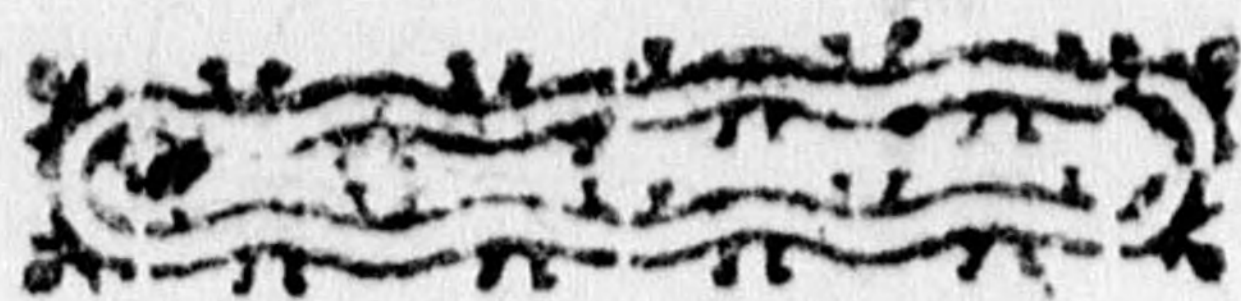


nállunk. — *Ettenheimba* a' Kárdinális *Rohán* mostani Residentziájában költöztek azok a' Papok, kik a' Polgári Hitet le nem akarták tenni.

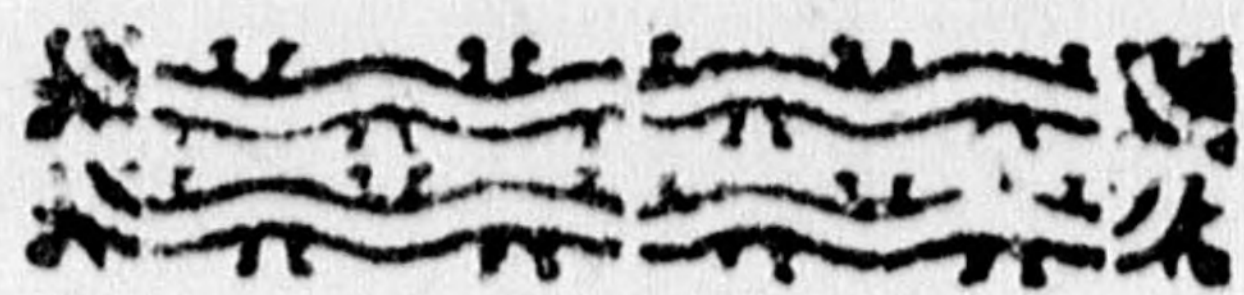
London. Mit hozott a' *Pétersburgi* Kurir, még máig-is Titok, hanem, annyit csak vetnek hozzá, hogy *Katalin* a' Londoni Udvar *Dictátorságára* éppen nem akar halgatni, és a' maga Ügyében maga akar a' Fő ítélő Biró lenni.

Berlin a' Török Udvarnak segittséget ígért, azon esetre, ha az Oroszokkal meg nem barátkozhatnék; sőt még ha a' Varsoviai Tudósítások nem hazudnak, Lengyel Ország is azzal biztatja a' *Mahumed* Rajkóit — és hogy Berlinből e' végre el is küldetett a' Divánhoz a' Kurir. — Brandenburgiában a' következő dolgok háborura mutatnak: ugyan-is, a' Királyi Kintstartó Házból a' Hadi Caszához 3 millio Tallér vitetett. A' Tábori-Hadi-Casza parantso tot kapott, hogy ugy rendeljen mindenekeket, hogy mihelyt jelt kap, azonnal mozduhasson; a' Pruszsziai Hadi-Tábornak minden csonkulást ugy ki kell potolni, hogy 1-ső Májusban tökéletes állapotban lehessen. A' Seb-gyógyító Orvosok-is olly rendeléssel botsáttattak gyakorlás végett Berlinbe, hogy Aprilis elein Pruszsziaába indulhassanak. — Most a' Király Potzdámban múlat. — Lengyel Ország-is egy Ministert akar Sztovba küldeni.

Gazdaságbéli Tudósítás. — *Székelyhid* 22-dik *Mártz.* — „ 15-dik Mártzy ki-botsátott *Kurirjába* a' midőn egészsz figyelmetességgel olvasnám az Urrak a' mostani drágaság okai eránt való fejtegetéseit, azonnal egy azzal ellenkező feleletemet kívántam az Urral közleni. 1.) A' mi az előttem és a' mostani háborúk dolgát nézi, jóllehet ez előtt még több háborúkat szenvedett az Ország mint most, még-is óltsóság vólt ugy mondhattuk, mert csak a' leg-utolsó Pruszszus háborukor is nagy árrát emlegettük akkor az életnek lenni, a' mikor hallottuk hogy a' zab 6. 7. márijásokon el-köit, most pedig mennyivel drágább, holott elztendő el-for-gása



gása alatt nem kértek a' Contribuens néptől zabot vagy buzát. Oka ez, mert nem-is olyan szük terméssel volt akkori időkbe a' föld mint most, és *hoc respectu* a' hadakozás szerentsétlen időbe esett, mert ha bőv termékek lettek volna, a' drágaság bé nem jött volna, sőt az Országnek nyeresége lett volna a' hadakozás, mert a' bőv termékek idején ohatottuk a' háborut, hogy az életnek ára futamodna. De hát a' terméketlenségnek mi az oka? Talán a' földmivelés. Bizony ha most *Comenius* élne, revocálná azon szavát, mellyet ez előtt 140. éztendőkkel mondott, mert ha akkor sok pusztás vagy el-hagyott helyekre talált-is, és ha a' mellyek miveltettek is csak *perfunctorie* miveltettek, akkor amannak a' népetlenség, ennek pedig, vagy mindeniknek is a' szüntelen tartó háború vala az oka, de most már mióta a' Pestis az Országba megszünt, és békésége vala, a' pusztás helyek nem csak fel-törettettek, de még sok erdős vagy tserés helyek szántó földekké lettenek. A' föld megmiveléséről pedig azt is mondhatni, hogy ez előtt, ha a' Kunsági ember az ő szélesen ki-terjedő határán csak egyszer szántott-is meg valamely földet, többet termett az, mint most mikor azt kétszer-is megszántya, és másutt a' hol háromszor-is szántanak, még pedig jól. Mi volt ennek az oka? Ez, hogy a' föld a' gyakori pihenés, vagy heverés által a' rajta termett gasztól, mellyet maga a' föld emészgett, megkövéredett, és ha fel-törték szinte ereje felet-is gyümölsözött. És így ekképpen meg-élődvén a' föld igen hasznos volna, ha a' föld más Nemzetek példája szerint trágyáztatnák, De ez nálunk igen kevés részbe tellyesíthető. Mert nékik majd minden földjek egy szakaszba vagyon, magok a' Parasztok-is barmaikkal edgyütt az ott lévő Majorba laknak, és valamennyi trágyájok esik, mind a' földre ki-takarittyák, és így könnyű móddal lassanként a' föld szüntelen kövérittetik, melly után náluk a' termés-is bőv. Így mi a' Város-tól messze lévő földeinket soha trágyázhattuk.



Mit irjak már a' késői vetésről? Rövideden tsak ezt: Tavaly a' nyerte a' ki jókor vetett, harmad idén pedig a' nyerte, a' ki későn vetett, ennek oka a' vólt, hogy fagyás nélkül lepvén meg a' nagy dög hó a' földet, mivel sokáig a' vetésen hevert, a' nagy gyapju búza alatta el párlott, és gazt arattunk búza helyett, az apró búza pedig épségbe meg-maradt. Tavaly pedig, többnyire száraz tél lévén, a' gyapjas búzának a' száraz hideg nem árthatott, azonba a' tavasz-is a' nyár-is száraz vala, és tsak az éjjeli harmatok-is meg nevelték, a' midőn a' késői és őszi meg nem gyapjadzott búzából majd semmi se leve. No tsak vallyuk-meg azt, hogy az emberé ugyan a' munka, de az Istené az áldás, és akár hogy bősékedjünk, mind haszontalan. A mostani drágaságnak-is egy szóval tsak ez az oka, hogy az Istennek tetstett a' bűnért ez idő szerint az áldást el venni a' földről. Még a' föld nem szünt-meg bővön teremni ezután-is, ha más forma lépéseket nem tésznek-is a' föld mivelők, tsak az Isten áldja-meg az ő munkáikat. Azt az egyet ugyan meg-vallom leg-szükségesebbnek tartanám, ha a' föld trágyázásába módunk lehetne, a' mely a' szántó földeknek őszi-ebb való húzásával, és azokra Majoroknak építésével, marháknak ott való tartásokkal meg is eshetne. A' mi már a' szetskával való tartását nézi a' marháknak az olyan jó és takarékos dolog, melynél jobbat gondolni télbe nem lehet. En más Nemzeteket követni akarván ez előtt két esztendővel a' szetskázást meg próbáltam, és másokat arra tanítani és reá venni igyekeztem, de a' t. latlan nép, mivel azt az Apjától nem látta, minden tanátsomra tsak azt felelte, hogy már a' tsak olyan, mint mikor kenyér helyett máléra szorúlunk. En pedig meg mutattam azt, hogy szénát-is adtam-el, azonba a' lovaim is sokkal jobbak vóltak, mint mikor két annyi zabbal abrakoltattak, és ezzel nem tsak a' széna szük vóltát, de az abrakér-is szerentsésen ki pótolhatni. A' mesterség könnyű, mert azt zab szemnyi apróra vágjuk,



juk, és ha két marék szetska közzé egy marék zabot teszünk, annyi vizet ilzik reá a' ló és más marha, hogy majd ki-hasad a' horpafza tölle.

A' *Bábel*' Szerzőjéről, így itél *Schlötzer*, *Staatsanzeigen* nevet viselő folyó Munkájában, a' 386-dik lapon: A' magát meg nem nevezett Szerző, úgy mond, állította a' hireket; de azoknak semmi probáit nem adta. A' *Magyar Nemességnek* képét, oly nevétségesse fette, hogy azon minden külső Országai Olvasók fel-indúltak. Mert tudta minden, a' ki magában a' Tartományban soha sem volt is; hanem úton, 's még annyival inkább Univerzitásokban, jó darab időnek el-folyása alatt tapasztalta, kik legyenek közönségesen a' *Magyarok*, és különösen a' Magyar Nemesek; hogy azokra tellyeséggel nem illik a' *Bábeli* mérges le-írás; sőt hogy azok, majd minden ki-fogás nélkül szembetünöképpen meg-külömböztetik magokat sok más Nemzektől, a' valóságos Szorgalmatosság, fáradhatatlan tudni való kívánság, 's a' nem kevésbe nemes, mint *aristocratai* érzékenységek által. "

Kedves Kurir! — Én ugyan nem vagyok az Ur betű rakóinak Correctora, annyival inkább nem akarom magamat az Ur Érdemes Ujjságának Rostálójául ki-adni: mindazáltal úgy itélem meg-engedi nekem az Ur azt az egyenes barátságbeli jelentést, hogy a' minapi 22-dik Ujjságában a' 336 lapon, a' hol a' Debretzeni Kerületbeli Református Papok, ki-chimærazott Szentséges Uradalmáról olvastatik valami Tudósítás, egy olyan hiba esett, a' melyért az Ur érdemes személlye 's Ujjsága valami szót vehetne magára. Ez a' hiba abban áll, hogy ez a' szó *Hyerarchia* y betűvel íródott, a' mely a' Görög nyelv ereje szerint *Disznó*, vagy, a' Debretzeni szóllás formája szerint, *Sertés Uralkodást* tesz. — a' melly szó, ha i betűvel iratik, akkor teszen Szent Uralkodást vagy is Papi Hatalmat. Sok függ hát, nem csak a' maga vakmerő lovát ditsérő Czigány



gányként a' szók forának el-bontásától, hanem még egy betütöl-is!! — Ezt akartam hát barátságosan az Urnak jelenteni, és ha tettzik, tegye a' Deresnek, avagy tsak az abrakos tarisznyájába-is, hogy akár a' betü rakó hibázott, akár a' Tudósítást az Urhoz küldött tudósító Ur, akart elmélsen betüjével jádzeni, 's hegedü szóban szép mesét jelenteni; minden módon az Ur mentt legyen *ab odio Th — orum*, 's azonban a' fáradhatatlan Deres-is, avagy tsak valamelly *Hyerarcha* Uradalomnál érdemlett abrakát el ne veszesse.

Tudósítás.

Doktor *Kiss Josef*, ama nagy Magyar lelkü Gróf *Széchenyi Ferentz* Ur ő Excellentiájának Udvari Orvosa, anyai Nyelven ki-adánd egy tudományabéli Könyvet. Melly tsak ugyan már a' Nyomóprés alatt vagon. Foglalattya a' Könyvnek olyan, mellyet nem tsak minden Magyar Orvos szükségesnek fog tartani, de más Magyar Olvasó-is annak látni. Homlok Irása (*Titulus*) ez: *Az Érvágónak Pathológiája*, az az olyan Könyv, mellyben azon szokásba vett hibára nézve, hogy a' mint a' Magyar köz-nép közönségesen nem akarván belső orvasságokkal élni, tehát elegendőleg minden-féle betegségekben tsak érvágást kíván a' Borbélytól; ugy a' Borbélyok igen készek arra azon egy néhány krajtzárokért; elő-adatik, hogy a' vér az emberben nem olyan nedveség mint a' viz



a' vizkorságban. Hogy tehát az Ér-vágónak a' véreresztéssel nem kell vakmerösködni, hanem bizonyos Régulákat tudni, mellyek szerint lehet vagy nem lehet meg-nyitni az Eret. E' végre meg-mutattatik a' Könyvnek *Első Részében*: Mitsoda használna legyen a' vérnek az egészséges emberben, és a' betegben, és mi nagy kár annak fogyatkozása. Melly fokféle-képpen hibázhat a' vér: Hogyan lehessen bizonyossan meg-esmerni a' vérnek hibáit. A' *Második Részben*: Ha így vagy amugy hibázik a' vér, lehet-é vagy nem lehet vért ereszteni. Meghatároztatik, millyen betegségekben legyen szükséges vér-eresztés. Ezen betegségeknek állandó és tsalogató jelei bőven ki-fejtetnek. Ezen kérdésekre vannak feleletek: 1-ször hogyan és honnét kell tudni, mennyi vért kellelten ki venni a' testből. 2-ször mikor 's mitsoda jelekre kell ujjítani (*repetere*) a' vér eresztést. 3-ször mellyik eret jobb fel nyitni, ez vagy amaz betegségben. Vég-tire betegség historiái-is vannak a' könyvben, mellyekből igen könnyű meg-tanulni hogyan kellelsek a' betegséggel bánni. Mind ezeket az *Author* két ízben fél-fél esztendeig a' Bétsi Nagy Ispotályban tapasztalt orvoslásnak módjaiból a' Magyar Borbélyoknak hasznokra leginkább irtt öszve. Olly Magyarsággal igyekezett írni, hogy minden Olvasó meg-érthesse. Május Hónapjában kélzen leszen nyomtatásával a' Nyomtató. Akkor ismét hirül fogjuk adni, hol kellelten keresni a' Vévönek.